

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

 N°. 15.

1 Januari 1904.

INHOUD: Dr. A. J. VAN ROSSUM, Zwermen van *Pyrameis* (*Vanessa*) *cardui* L. — Dr. J. C. H. DE MEIJERE, Lijst van Diptera, gevangen in de omstreken van Roermond en bij Houthem, na de Zomervergadering der Nederl. Ent. Ver., 7—8 Juni 1903. — P. HAVERHORST, Levensduur van eene geïnfecteerde rups van *Smerinthus populi* L. — Jhr. Dr. ED. EVERTS, Boekaankondiging: Étude comparée des Glandes pygidiennes chez les Carabides et les Dytiscides etc. par Fr. Dierckx, en: Les Glandes pygidiennes des Coléoptères, second mémoire. Carabides (Bombardiers etc.), Paussides, Cicindélides, Staphylinides, par Fr. Dierckx. — H. A. DE VOS TOT NEDERVEEN CAPPEL, *Tephroclystia* (*Eupithecia*) *impurata* Hb., Faunae nova species. — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen IX. — Dr. J. TH. OUDEMANS, Lijst van Bladwespen (*Tenthredinidae*), gevangen in de omstreken van Roermond en bij Houthem, na de Zomervergadering der Nederl. Ent. Ver., 7—8 Juni 1903. — Dr. C. L. REUVENS, Literatuur, Aanwinsten voor de Bibliotheek.

Zwermen van *Pyrameis* (*Vanessa*) *cardui* L.

In October j. l. bevatte « Societas entomologica » een opstel van B. Slevogt te Bathen in Koerland over een « Massenflug » van distelvlinders.

De schrijver wijst er op, dat hij in zijn werk « Die Grossschmetterlinge Kurlands » over *P. cardui* op bladz. 41 medegedeeld heeft, dat de overigens zeldzame vlinder aldaar om de zes tot acht jaar in verbazend groot aantal verschijnt. Zulke zwermen, welke

steeds 4—6 dagen duurden, werden door hem waargenomen in Juli 1882, 1888 en 1895. Het schenen meest wijfjes te zijn; zij trokken allen naar het oosten. Vooral in 1895 was de hoeveelheid der vlinders bijzonder groot; weiden en tuinen om Bathen waren er toen mede bedekt, en even plotseling als de dieren waren gekomen, verdwenen zij ook weder. In het voorjaar van 1896 werd geen enkele overwinterde *P. cardui* aangetroffen, en de verwachting «dieses Mädchen aus der Fremde» in 1902 weder te kunnen begroeten, werd teleurgesteld.

Toen Slevogt echter 21 Juli 1903 aan den rand van bloeiende klavervelden naar *Argyris*-exemplaren zocht, zag hij tot zijne groote vreugde een distelvlinder op een bloem en . . . . . weldra verschenen er meer, zoodat na korten tijd het veld van *P. cardui* wemelde! Toch was het aantal niet zóó groot als in 1895 — wellicht een gevolg van den ongunstigen winter 1902—03. Ongeveer 50 stuks werden gevangen, allen tamelijk afgevlogen wijfjes, die waarschijnlijk dus eene verre reis gedaan hadden. Waar kunnen zij vandaan gekomen zijn? . . . . Slevogt vermoedt, dat, bij gebrek aan mannetjes, de «Begattungstrieb» oorzaak geweest is, dat de wijfjes dezen tocht ondernamen. Zouden de mannetjes misschien na de paring grootendeels achtergebleven en overleden zijn? Er schijnt geen onderzoek gedaan te zijn, of de gevangen wijfjes eieren wilden leggen. Reeds 22 Juli begon het aantal dagelijks te verminderen, en 27 Juli werd nog eene zeer afgevlogen achterblijfster gevangen, zoodat toen de trek geheel voorbij was.

Den 15den Augustus werden echter weer twee vlinders gezien; een er van werd gevangen en bleek een versch, pas uit de pop verschenen mannetje te zijn. Dit kon moeilijk meer tot den zwerm behooren; in grootte, kleur en teekening week het ook af van de in Juli waargenomen dieren. Terwijl deze licht steenrood waren, was het kleinere mannetje donkerder, en «kräftig rosa überhaucht»; verder waren de zwartachtige vlekken aan de bovenzijde grooter en stonden dichter bijeen. Dergelijke exemplaren werden ook op andere plaatsen in Koerland door Slevogt gevonden, en hij vermoedt dus, dat dit het type der aldaar voorkomende *P. cardui* is. Hij voegt hieraan toe,

dat hij uit den zwerm van 1895 een paartje bezit, dat ook licht steenrood is, en dat, volgens von Heinemann, in Duitschland de meeste *P. cardui*'s aldus gekleurd zijn. Gaarne zou hij vernemen, of dáár de vlinders zich in 1882, 1888, 1895 en 1903 even talrijk vertoond hebben als in Koerland; zoo ja, dan zou zijn vermoeden bevestigd worden, dat de zwermen steeds uit het westen kwamen.

Door Snellen wordt aangegeven, dat *P. cardui* hier te lande vrij zeldzaam is, maar in 1851 in Zuid-Holland, en bij Amsterdam in 1751, 1826 en 1862 zeer gemeen was. Taschenberg bericht, in «Brehm's Tierleben», over zwermen in Frankrijk en Zuid-Europa in 1827, 1851 en 1889. Merkwaardig is ook de mededeeling van Rösel (Deel I p. 60), dat *P. cardui*-rupsen in Juni 1752 bij Neurenberg de artisjokken zoo kaal vraten als «droog bezemrijs», en dat hij «naauwlijks eene trede op den Akker kon doen, zonder te gelijk eene menigte Rupsen te vertreeden». Hij vernam, dat omstreeks 1712 de artisjokken op dezelfde wijze vernield waren.

A. J. VAN ROSSUM.

Lijst van Diptera, gevangen in de omstreken van Roermond en bij Houthem, na de Zomervergadering der Ned. Ent. Ver., 7—8 Juni 1903.

Wat rijkdom aan verzamelde merkwaardige Diptera betreft, muntte de Excursie na de Zomervergadering te Roermond boven vele der vorige uit. Vooral aan de beek te Vlodrop werd menige interessante soort buitgemaakt. Nog loonender was de op den volgenden dag, Maandag 8 Juni, gemaakte excursie in de omgeving van Houthem, niet-tegenstaande het weder zeer winderig was en ook regen niet uitbleef; wel een bewijs, hoeveel er in het Zuiden van Limburg bij gunstiger omstandigheden en langer verblijf nog te ontdekken zal zijn.

Als merkwaardige vondsten bij Roermond, Melick en Vlodrop zijn te vermelden:

* *Trichosia maxima* Strobl. Fn. n. sp. (Vlodrop).

Platyura atrata F.